

17. EUROPSKI SUSRET KARABIDOLOGA ODRŽAN PRVI PUT U HRVATSKOJ 17TH EUROPEAN CARABIDOLOGISTS MEETING FOR THE FIRST TIME IN CROATIA

Kako je i najavljeno u prethodnom broju *Entomologia Croatica* (Šerić Jelaska 2014., Vol.18) u Primoštenu se od 20. do 25. rujna 2015. godine održao međunarodni znanstveni entomološki skup 17th European Carabidologists Meeting. Na njemu su se okupili znanstvenici i stručnjaci iz Europe i svijeta kako bi razmijenili svoja iskustva i prikazali rezultate istraživanja o trčcima. Skup se održao u organizaciji Hrvatskog ekološkog društva i pod pokroviteljstvom Ministarstva znanosti obrazovanja i sporta, te predsjednice Kolinde Grabar Kitarović. Podržale su ga i druge institucije: Prirodoslovno-matematički fakultet, Biološki odsjek, Agronomski fakultet, Nacionalni Park Krka, Udruga BIOM, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti, Hrvatske Vode, Cambridge University Press te mnogi donatori. Skup je promovirao i izdavač Nature Publisher u svojoj rubrici *Nature Events*.

Na skupu je sudjelovalo 111 karabidologa iz 23 države Europe, Azije i Sjeverne Amerike, s tri pozvana i 45 usmenih priopćenja u sklopu 8 tematskih cjelina, te 47 posterskih izlaganja. Izlaganja su tematikom obuhvaćala područja evolucije, taksonomije, sistematike, morfologije, ekologije i zaštite prirode.

Trčci su kornjaši (Coleoptera) porodice Carabidae sistematski smještene unutar podreda Adephaga. To je jedna od najbrojnijih porodica kornjaša i među najbolje istraženim skupinama kukca. Generacije znanstvenika, karabidologa i koleopterologa, intenzivno proučavaju vrste ove skupine kako bi razjasnile njihov taksonomski položaj i filogenetičke odnose, utvrdile rasprostranjenost vrsta i vezanost za stanišne uvjete, ekološke zahtjeve, životne strategije, prilagodbe na okolišne i stanišne uvjete te njihov značaj i važnost u ekosustavima. Trčci su korisni organizmi. Dobri su pokazatelji (bioindikatori) negativnih ili pozitivnih promjena u ekosustavu te oporavka ekosustava. Također su važni kao predatori kukaca štetnih u poljoprivredi i šumarstvu. Većina vrsta trčaka zbog svoje uloge u ekosustavu predstavlja korisnu faunu u regulaciji populacija štetnih organizama u poljoprivredi kojima se hrane.

Tako dobra istraženost ove vrstama brojne skupine, između ostaloga je i posljedica pola stoljeća okupljanja karabidologa na međunarodnoj razini. Prvi susret karabidologa održan je 1969. u Nizozemskoj na poticaj nizozemskog znanstvenika Pieta den Boera koji je radio na Biološkoj stanici u Wijsteru. Nakon toga je ovaj skup održan u još 12 europskih zemalja. Na njima su sudjelovali brojni znanstvenici svjetskog ugleda, profesori, rektori prestižnih sveučilišta, urednici vrhunskih znan-

stvenih časopisa, voditelji važnih udruženja i odbora, autori poznatih sveučilišnih udžbenika i dr. Tako su na prvom europskom susretu karabidologa u Nizozemskoj sudjelovali najvažniji europski znanstvenici i ekolozi tog doba, kao što su Thiele, Lindroth i dr.

Skup u Primoštenu s više od sto sudionika najposjećeniji je karabidološki skup do sada. Pozvana su predavanja održali cijenjeni karabidolozi i eminentni znanstvenici: Achille Casale (Italija), Jean-Yves Rasplus (Francuska) i Pietro Brandmayr (Italija). Dr. sc. Achille Casale prikazao je bogatu raznolikost špiljskih ekosustava s osvrtom na otkrića u području Dinarida i filogenetičkim analizama najvažnijih spiljskih trčaka. Dr. sc. Pietro Brandmayr prikazao je rezultate istraživanja utjecaja klimatskih promjena na nadzemnu i podzemnu faunu trčaka, a dr. sc. Jean-Yves Rasplus iznio je spoznaje o evoluciji i filogeografiji rodova unutar porodice trčaka i kako pangenomski markeri mogu pomoći u otkrivanju evolucijskih trendova. Predavanjima grupiranim unutar osam tematskih sekcija dobio se pregled svih aktualnih istraživanja trčaka u Europi i svijetu. Vrlo zanimljiva bila su izlaganja o istraživanjima trčaka na specifičnim staništima, kao što su cretovi, glečeri i siparišta u Alpama, špilje na kršu i dr. Značajan broj priopćenja prikazivao je rezultate istraživanja nakon višegodišnjih praćenja promjena u okolišu i utjecaja na faunu trčaka. Prikazana su istraživanja prilagodbi, životnih oblika, morfoloških, filogenetičkih i filogeografskih značajki trčaka na borealnim otocima u Kanadi, u Mediteranu i duž Europe koristeći najnovije metode i tehnologije (mjerjenje omatidija, geometrijska morfometrija, pangenomski markeri i dr.). Prostorne analize upotrebom LIDAR tehnologije, utjecaj poljoprivrednog matriksa na raznolikost i kvalitetu poljoprivrednih ekosustava i druga ekološka istraživanja trčaka u poljoprivredi i šumarstvu bila su također vrlo brojna i zanimljiva. Prikazana su istraživanja utjecaja klimatskih promjena na ekosustav i na trčke, kao i najnovije spoznaje o biologiji i ekologiji dviju NATURA 2000 vrsta *Carabus variolosus* i *Rhysodes sulcatus*. Među aktivnim sudionicima iz Hrvatske bili su istraživači s Prirodoslovno-matematičkog i Agronomskog fakulteta iz Zagreba s primijenjenim istraživanjima iz područja poljoprivrede te faune, taksonomije i molekularnih istraživanja utvrđivanja štetnih kukaca u probavilu trčaka. Prikazana su i zanimljiva istraživanja o fiziologiji trčaka i razvoju pod utjecajem pesticida i teških metala.

Knjiga sažetaka (Šerić Jelaska i Jelaska 2015.) može se preuzeti s mrežne stranice kongresa na adresi <http://17ecm.biom.hr/book-of-abstracts/>. Tijekom kongresa održana je petodnevna radionica o pisanju znanstvenih radovana na kojoj je sudjelovalo dvadesetak sudionika. Radionicu su vodili dr. sc. Stephen Venn i dr. sc. Gabor Lövei.

Pri završetku kongresa uručena su priznanja studentima za najbolje postersko i usmeno izlaganje. Nagrade su otišle u Kanadu grupi studenata dr. sc. Johna Spencea te u Poljsku doktorandu Bartoszu Schrammu za usmenu prezentaciju svoga istraživanja na omatidijama trčaka. Sudionici su pozvani da prikazane rezultate objave u zborniku radova s kongresa koji će se tiskati u časopisu *Periodicum biologorum*. Da bi se dodatno promovirali karabidolozi i istraživanja na trčcima, u planu je

objavljivanje primijenjenih istraživanja tijekom sljedeće godine u zajedničkom broju posvećenom trčcima u časopisu *Bulletin of Entomological Research*.

Osim znanstvenog programa, kongres je sadržavao i društveni program koji je obuhvaćao izlet u NP Krka i posjet Skradinskom buku, Roškom slapu i Burnumu te svečanu večeru u Primoštenu. Osim uživanja u krajoliku i prirodnim ljepotama, Klapa Praska iz Podstrane približila je sudionicima tradicionalno dalmatinsko višeglasno pjevanje i pružila izvanredan glazbeni užitak. Nakon kongresa zainteresirani sudionici posjetili su NP Plitvička jezera i otok Brač. Velika posjećenost i vrlo pozitivni dojmovi sudionika kongresa nagrada su organizatorima za višemjesečni trud.

Trend rasta posjećenosti karabidoloških kongresa proizlazi i iz danas aktualnog istraživanja trčaka te potrebe daljnjeg okupljanja stručnjaka i znanstvenika u razmjeni postignutih rezultata i mišljenja. Trčci su se pokazali kao odlični modelni organizmi za brojna ekološka istraživanja. Danas kada su promjene u okolišu vrlo izražene, trčke trebamo istraživati možda više nego ikada kako bi dobivenim rezultatima naše upravljanje prirodnim resursima i okolišem usmjerili na održiv put.

Sljedeći susret organizirat će se u Francuskoj 2017. godine u organizaciji dr. sc. Manuela Plantagenesta s Agronomskog instituta u Rennesu.

Zahvaljujemo svim institucijama i pojedincima koji su podržali održavanje 17. ECM-a u Hrvatskoj i pomogli u organizaciji, i to suorganizatorima: Prirodoslovnomatematičkom fakultetu i Biološkom odsjeku te Agronomskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu, Nacionalnom Parku Krka, udruzi BIOM; donatorima: Šibensko-kninskoj županiji, gradu Primoštenu, tvrtkama IGEA, Školska knjiga, DMD Naturalis, Agrobiotest, Sladorana Županja, INEL medicinska tehnika, Maraska, te javnoj ustanovi Nacionalni Park Plitvička jezera i HED, što su prepoznali važnost i značaj ovog skupa i podržali ga na razne načine; prof. dr. sc. Pauli Durbešić, prof. dr. sc. Renati Bažok, prof. dr. sc. Svenu Jelaski, ravnatelju NP Krka mr. sc. Krešimiru Šakiću i Tini Dragutin Burić u ime Šibensko-Kninske županije na pozdravnom govoru tijekom otvaranja kongresa i svesrdnoj pomoći, svim članovima organizacijskog i znanstvenog odbora; članovima tehničke ekipe: Ivi Čupić, Ivanu Šapini, Antoniu Tudiću, Barbari Špadini, Josipu Skeji, koji su neumorno radili neposredno prije i tijekom kongresa kako bi sve funkcioniralo kako je zamišljeno i prema planu; djelatnicima NP Plitvička jezera na susretljivosti i gostoprimstvu; te prethodnim organizatorima kongresa dr. sc. Rikjanu Vermeulenu, dr. sc. Hansu Turinu, dr. sc. Gaboru Löveiu i dr. sc. Pavelu Saski koji su podijelili svoja iskustva i pružili iskrene savjete.

Dr. sc. Lucija Šerić Jelaska i
dr. sc. Tomislav Kos